I CSK 4127/23

POSTANOWIENIE

28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczykowska

na posiedzeniu niejawnym 28 sierpnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. S. i M. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 30 czerwca 2023 r., I ACa 1333/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów B. S. i M. S. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia pozwanemu Banku spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty.

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego Bank SA na rzecz powodów B.S. i M.S. (małżonków) kwotę 600.823,85

zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 września 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 2).

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 30 czerwca 2023 r. oddalił apelację pozwanego oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zaskarżając go w części oddalającej roszczenie pozwanego o ustawowe odsetki za opóźnienie od kwoty roszczenia za okres od 1 września 2018 r. do 30 czerwca 2023 r.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398^9 § 1 pkt 2 k.p.c.), a to: art. 385^1 § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.UE.L Nr 95, str. 29) w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. poprzez rozstrzygnięcie czy w przypadku stwierdzenia przez Sąd powszechny, że określone postanowienia umowne są niedozwolone, tzn. że umowa bez nich nie może dalej obowiązywać, a w efekcie stwierdzenia nieważności umowy i zasądzenie na tej podstawie zwrotu świadczeń dokonanych przez konsumenta w wykonaniu umowy, odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych kwot powinny być liczone:

1. od dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie,
2. od dnia wydania orzeczenia przez sąd I instancji,
3. od dnia doręczenia przedsiębiorcy oświadczenia konsumenta odnośnie do odmowy sanowanie postanowień abuzywnych,
4. od dnia złożenia przez konsumenta oświadczenia odnośnie odmowy sanowania postanowień abuzywnych,
5. od dnia następującego po upływie terminu wyznaczonego w wezwaniu do zapłaty skierowanym do przedsiębiorcy przez konsumenta,
6. od innej daty?

W odpowiedzi na powyższe powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398^9 k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398^9 § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398^9 § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Konieczny jest stosowny jurydyczny wywód, na czym owe wątpliwości polegają, że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli

podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach, wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17).

Zagadnienia i wątpliwości interpretacyjne, sformułowane przez pozwanego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom. Skarżący oparł bowiem uzasadnienie na enumeratywnym wskazaniu różnych rozstrzygnięć sądów powszechnych w przedmiocie odsetek w sprawach o ustalenie nieważności i zasądzenie w sprawach kredytów walutowych.

W aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw do stwierdzenia, że wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych nadal mogą stanowić podstawę do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, Sąd Najwyższy przyjął w punkcie 4, że bieg roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy. Należy z tego wywieść wniosek, że wymagalność roszczeń kredytobiorcy o zwrot nienależnego świadczenia może się rozpocząć w tej samej dacie. W szczególności do rozpoczęcia tej wymagalności nie jest konieczne złożenie przez kredytobiorcę żadnego sformalizowanego oświadczenia przed odpowiednim organem, a przyjęcie konieczności złożenia takiego oświadczenia pozostawałoby w sprzeczności z jednolitym orzecznictwem TSUE.

Aktualnie nie można zatem uznać, aby wykładni wymagała kwestia daty początkowej naliczania *odsetek*.

Nie można już obecnie uznać za aktualne wątpliwości, dotyczące wpływu skutecznego skorzystania przez Bank z prawa zatrzymania na możliwość żądania przez kredytobiorcę odsetek za opóźnienie w zwrocie uiszczonych przezeń

płatności. W wyroku z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (Termin przedawnienia roszczeń restytucyjnych) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił m.in., że skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność umowy od chwili upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot (por. pkt 86 uzasadnienia).

TSUE stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą gdy umowa kredytu hipotecznego, zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem, nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania świadczenia po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych mu w wykonaniu tej umowy (por. pkt 87). Z orzeczenia tego wynika zatem jasno, że nawet skuteczne skorzystanie przez bank z prawa zatrzymania nie może wywrzeć żadnego wpływu na naliczanie odsetek za opóźnienie, które rozpoczęło się wcześniej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 15 lutego 2024 r., I CSK 409/23).

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398^9 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § $1,1^1$ i 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[NM]
[ał]